

vse tako nemčursko, kakor sta tamošnji župan in njegov berič, bi se grozno motil. Teharje je kos slovenske zemlje. „Novice“ so mnogo nježnih pesmic razglasile, ki jih je zložil A. Grabič, teharski kmet. On je budil svoje vrstnike k narodni zavednosti; on je zasejal v Teharjih seme ljubezni do maternega jezika, in to seme je obrodilo obilno sadu; le pri županu in njegovem beriču je na skalo padlo. A. G. si je naročeval slovenske časnike, ktere še zdaj rad prebira, in jih je posojeval svojim sosedom. Na tak način je vzbudil narodno čut v srcu hrabrega Miha Bizjaka, posestnika in sadjerejca na Pečovju. Zavoljo njegovih zaslug v sadjereji so mu svitli cesar podarili pred več leti srebrni križec z krono in lanjsko jesen je prejel iz cesarske pisarnice pohvalno pismo za posebno zlahtne sadike vsakovrstnega sadnega drevja.

Od Pesnice. (Potepinstvo — banka „Aetna“ in „Slovenija“.) Pred nekterimi meseci je tukaj dobro znani tat „Nudl“ na Grušovi prišel iz kajhe, a kmalu je zopet začel svojo tatinsko delo v okolici; pred nekterimi dnevi celo svojo ženo tolovajsko napade, in jo z drvanco večkrat tako hudo na glavi rani, da bo morda težko kedaj zdrava. Hudobneža so sicer zopet v kajho odpeljali, boleno ženo pa v bolenišnico. Edinega otroka je milosrčen sosed začasno v skrb vzel. Z obilnimi davki obloženi srenjčani bodo morali za otroka skrbeti in za boleno ženo plačevati. — Kmalu, namreč 12. maja t. l. bo ravno četiri leta, odkar je zavarovalna banka „Aetna“ na Dunaju krido napovedala; 6. marca t. l. je likvidacijski odbor ove banke, ki že v četrto leto svojo drago delovanje razteguje, naznanil vsem zavarovalcem, da imajo za dvakrat povišano zavarovalnico doplačati, če ne, se bo rubilo. Zavarovalci so sila razsrdjeni zaradi dolgočasnega likvidiranja. To velja tudi menda o naši banki „Slovenija“. Njeni likvidacijski odbor tudi že precej dolgo dela ali nič ne dodela. Bog nas za naprej varuj takih bank!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Brezsramni judovski listi vedno svetujejo, naj bi naša vlada 120.000 bosenskih beguncev z bajoneti izgnala na Turško. Vendar ta slovnožrečna želja se jim ne bo izpolnila. Slišimo namreč, da se bo naša vlada z Rusijo vendarle pogodila in revne begunce v domovino, katero so vsled mohamedanske krutosti morali zapustiti, nazaj spravila tako, da jih bo avstrijska vojska spremljala, ki bo Bosnijo in Hercegovino, če ne za vselej, vsaj začasno zasela; Turki se baje temu ne bodo ustavljali, ker se čutijo preslabi. — Veliko „jamranja“ je sedaj med ustavoverci, ker ne morejo z okornimi Magjari nobene nove nagodbe več dognati, čeravno so staro prisiljeni bili 2krat že začasno podaljšati, kar je pa z me-

secem majem zopet pri koncu. Do 1. junija pa se gotovo ne bodo porazumili; 15. junija doteče poslanstvo ogerskega državnega zbora, razpisale se bodo nove volitve in naposled preneha 30. junija veljavnost kupčijskih nagodeb z Nemčijo, Anglijo in Italijo, ki se je bila tudi $\frac{1}{2}$ leta začasno podaljšala, ker se poslanci z to važno stvarjo lani niso utegnoli prav ukvarjati. Tako utegne Avstrija sred leta biti tudi sred samih nerešenih znotranjih in zunanjih prašanj, zmešnjav in nereda. A temu je kriv nesrečni dualizem in brezobzirno 10letno gospodstvo nemške in magjarske liberalne stranke. Jeni poslanci in ministri večno zborujejo, a ničesa prav ne doženejo; 740 dni je v 5 letih zboroval dunajski državni zbor in samo g. Seidl si je prizasedel 7400 fl. Blagonosnih nasledkov pa še niti liberalni listi veliko ne vidijo in zadnji čas jih pogostoma spreletava strah, da bo vseobčna sila, rastoča zmešnjava in nevarnost Avstrije mogočno tirjala konec gospodarstvu nemško-magjarske liberalne stranke. Listi, ki imajo v tej reči jako tanka ušesa, poročajo, da propade sedanje ministerstvo na Dunaju in v Peštu, če se nagodba do 31. maja ne sklene; na Ogorskem bi nastopilo ministerstvo: Majlatb-Appony, vodstvo zunanjih zadev bi prevzel namesto magjarskega Andrassy-ja grof Potocki, in na Dunaju bi grof Taaffe začel ministrovati. Mogoče, vsakako pa bo treba spremembe, večina avstrijskega prebivalstva hrepeni po njej, kakor žeje umirajoči v puščavi. — Cesarstvo dolžuje nacionalnej banki 80 milijonov gld. Dolg bo treba poplačati, toda Magjari nečejo niti vinarja doplačati; tako delajo tisti Magjari, ki noč in dan upijajo, naj celo cesarstvo Magjarom, Turkom in Angležem na voljo Rusiji boj napové! — Svitli cesar in jihova 2 brata so v spomin svojega očeta, ki je vsako leto pobožno romal v Marijino-Celje, temu slovitemu svetišču blažene Marije darovali veliko in prekrasno podobo: Kristus na oljski gori. — Na cesarjevega višjega konjušnika kneza Thurn-Taxis-a je jud Bernhard Wild na ulici vpričo mnogo ljudi 2krat iz revolverja vstrelil, pa ga na srečo ni zadel, ker se je knez precej naglo mimo peljal; ugrabljeni jud je se izgovarjal z tem, da se je hotel maščevati za to, da je svoje premoženje pri banki Evropi zgubil, katerej je baje knez bil predsednik, ko je krido napovedala. — Na Moravskem prebiva 507.000 Nemcev zraven 1.510.000 Slovanov, prvi imajo 29 gimnazij in realk, drugi pa samo 9. Nemški listi se drznejo to imenovati: enakopravnost! — V Pragi je deželno kat. politično društvo obhajalo sijajn shod, pri katerem je grof Ledebur govoril o socijalnem prašanju, grof Leon Thun o nepraznovanju in skrunenju nedelje, in župnik Kopal o slabih nasledkih nove šole tako, da se liberalni listi močno jezijo, kar je sploh dobro znamenje. — Slovenci v Ljubljani so pri volitvah za mestni zastop zmagali v 3. razredu, v 2. zaradi številnih uradnikov, učiteljev in penzionistov voljenje opustili, a v 1. precej glasov pri-

dobili. Kedaj bo bela Ljubljana, središče slovensko, zopet imela slovensko večino v mestnem zastopu! — Goriški Slovenci so na prizadetje društva „Soča“ obhajali več taborjev in očitno izrekli, da hočejo ostati pri Avstriji, a nikakor priti pod Italijo; da bi se pa sedanji vladini listi za to domoljubno gibanje Slovencev kaj zanimali, o tem ni skoro nič brati; sicer pa mislimo tudi mi, da bi zoper grabljive Italijane najbolje kazalo, če bi se Slovenci v Gorici, Istriji in Kranjskem, oziroma tudi na Koroškem in Štajerskem, združili v eno skupino z enim deželnim zborom; to bi Avstriji bila močna zaslonba proti italijanskemu kraljestvu.

Vnanje države. Na Ruskem dela veliko hrupa ženska Sasulič, ki je iz revolverja vstrelila v policijskega ministra Trepova, ker je bila več let od policije po nedolžnem preganjanju; zaradi poskušane ubojstva je prišla pred porotnike; ti so pa zločinko nekrivo spoznali; to je rusko vlado močno usupnilo in srd na rusko policijo in sodništvo tako vspalnilo, da je v Petrogradu, Moskvi in Kijevu prišlo do krvavih tepežev. — Nemški cesar in njegov Bismark želita sicer mir napraviti z katoliško Cerkvijo, vendar resne volje še ne kažejo nikder, djanski še jo vedno preganjata, zlasti pa širita po brezverskih šolah neverstvo in razuzdanost, izganjata nune, zapirata mešnike, da je že višjim sodnikom preveč; nedavno je eden sam rad službo popustil v Stetinju, ker ni hotel nedolžnih ljudi zavolj njihove vere še dalje nadlegovati. Holandski kralj in njegov sin se hočeta kraljevanju odpovedati in krono prepustiti kraljevemu bratu Henriku, ki je te dni snubil prusko princesinjo Marijo. Belgijanci in Francozi tega niso nič prav veselji; pravijo, da so to zanjke od Bismarkove mreže, z katero hoče bogato Holandijo za Nemčijo pridobiti. — Francoskih republikancev glavač, jud Gabetta, je te dni priromal k Bismarku in temu ponudil zvezo Francije, Anglije, Italije, Nemčije in Avstrije (?) zoper Ruse v obrambo Turčije; vendar za Francijo je zahteval, da njej Bismark vrne Alzacijo-Loreno in namesto nje pograbi Varšavo in vse primorje tje blizu do Petrograda; Bismark je judovskemu vrtoglavcu dveri pokazal in še bolj trdno stopil na rusko stran. Velika svetovna razstava v Parizu se bo slovesno odprla 1. maja. — Sv. oče Leon XIII. pripravljajo veliko okrožno pismo do vseh katoličanov ter bodo v njem povdarjali potrebo, da je rimski papež od svetnih vladarjev neodvisen. — V Španiji delajo novo šolsko postavo, vendar v porazumljenju z kat. duhovščino. — Na Angleškem je 40.000 delavcev popustilo vsako delo, ker so gospodarji hotli za 10% dnino zmanjšati; veliko fabrik stoji. — Kolumbija, država v južni Ameriki, je več let katoliške škofo in mešnike hudo preganjala, a sedaj videvša, da nič ne opravi, zopet mir sklenola. — Turški sultan je vedno v smrtnih nevarnostih, ker ga hočejo prijatelji Angležev odstaviti in umoriti tako, kakor so storili z predzadnjim sultanom. — Lakota na

Kitajskem postaja vedno silnejša; po nekaterih mestih umerje po 1000 ljudi na den; očetje prodajajo otroke, moževi žene, da se preživijo.

Turške homatije skuša Bismark poravnati ter je Rusom svetoval, naj se z vojsko odmeknejo od Carigrada nazaj v Adrijanopol, Angležem pa, naj z brodovjem zapustijo Marmorsko morje in se vrnejo v Bezikino pristanišče v Egejskem morju; Rusi so voljni, Angleži se ustavljajo. Tudi je Bismark razposlal povabilo do ministrov vseh evropskih vlad, naj pridejo v Berlin, da se pregledajo mirovne pogodbe l. 1856 in 1871 ter složijo z mirom, kateri je bil med Rusi in Turki letos sklenjen pri sv. Štefanu blizu Carigrada; Rusi so privolili, Angleži ne. To pa kaže, da ne Rusi, ampak Angleži svetovni mir kalijo in hočejo boj, na kar tudi ošabni govori njihovih ministrov kažejo in pa velikanske bojne priprave zraven vlastnega lovljenja po zaveznikih. Ker jim je pri Avstrijancih in Francozih spodletelo, ščujejo sedaj zoper Ruse najpoprej Turke potem Grke, dalje Dance in Švede, tudi Rumune, Kurde v Aziji, mohamedance v Kavkazu skušajo privabiti. V Indiji nabirajo 200.000 mož in jih hočejo v Evropo prepeljati, 8 regimentov so jih že pripeljali v Malto, kder imajo sedaj glavno svojo orožnico. V Marmorskem morju ima admiral Hornby 40 vojnihih ladij, nakupuje turških konjev za Čerkese, skuša 50.000 turških vojakov pridobiti v angleško službo pod angleškimi oficirji ter žuga polastiti se Galipolja, Carigrada in šanc ob Bosporju; iz Fiume dovažajo torpedov, na Francoskem nakupujejo 10.000 konjev. Bahajo se pa, da hočejo Rusijo potlačiti in ponižati ne v naglem naskoku, ampak oslabiti njo in pomandrat v dolgotrajnem, konči 3letnem, boju in tako Turčijo ali zopet na noge postaviti ali njo sebi na korist uničiti in pograbit Egipt in Bolgarijo od Carigada do Soluna, drugo pa zaveznikom prepustiti, le Rusija in Avstrija ne smete nič dobiti. Tej kramarski pohlepnosti Angležev nasproti se pa tudi Rusi pripravljajo na silen boj. Vsa ruska armada na kopnem in na morju je sklicana. Primorje se povsod utvrduje z šancami in baterijami; Kronstadt, Odesa, Kijev, Nikolajev, Sebastopol, Tiflis, Kars, Erzerum, Galac, Adrijanopol, Burgas in sv. Štefan so mesta, kder kupičijo ogromno orožja, streliva in živeža; Šumlo, Varno in Batum jim morajo Turki do 3. maja izročiti. Od Derkoša ob Črnem morju okoli Carigada do Rodosta je nastavljenih v močnih šancah 700 kaonov, pričakujejo še 100 drugih z 40 možnarji za bombe. Od Carigrada blizu do Galipolja stoji 150.000 Rusov, 60.000 ob Donavu, 120.000 pa v Rumuniji in Besarabiji. Srbski knez Milan z Črnogorci vred ostane zvest ruskemu carju in oroža celo srbsko vojsko. Kaj bodo Turki in Grki storili, to še ni jasno, ker jim angleška pohlepnost tudi prav ne ugaja. Tesalijski vstaši so od Turkov jim ponujeno premirje zavrgli, mohamedanski Bosnijaki pa so sklenoli avstrijskega cesarja prositi

naj jih sprejme pod svojo oblast, ker jih turški sultan več vladati ne more.

Za poduk in kratek čas.

Celje in njegova okolica.

(Zgodovinsko - krajepisna črtica.)

IV. Gornje Celje. Kdor v Celje pride, bode težko opustil ogledati si razun omenjenih znamenitosti tudi razvaline starega celjskega grada ua jugovzhodnem hribu, kamor se brez težave v dobri pol uri leško pride. Pot drži deloma po senčnati hosti, deloma med vinogradi navkreber do kmeta, ki je poprej bil lastnik te razvaline. Na celem Štajerskem ni tako velikanskih razvalin pokrivaajočih tako ogromen prostor. Še razsipano in podrto zidovje nam očitno kaže, kako trden in močen je moral biti nekdanji celjski grad. Okoli štiriogatega Friderikovega stolpa leži v največjem neredu podrto zidovje vse prepreženo z gostim bršlinom, ki ga še nekoliko razpada brani. Na južni strani se je že mnogo kamenja zvalilo v prepad, proti severu in zapadu pa grozno vesi na pečini, pod katero šumi bistra Savinja. Med ljudstvom še se nahaja marsiktera pripovedka o tem gradu in njegovih razvalinah. Tako se govori, da je od grada čez Savinjo na Šmiklavski hrib bil razpet usnjen most, kar pa ni leško verjeti zaradi velike daljine. Tudi pravijo, da je iz gornjega Grada v mestni grad peljala podzemeljska pot in druga podzemeljska pot je peljala proti južni strani na prosto. Pod razvalinami je bojda še zdaj velik zaklad skrit. Ali so že Rimljani Gornje Celje pozidali ali poznej kdo drugi, tega ne vemo. Samo toliko vemo, da so že v 14. stoletju grad in mesto Celje imeli grofi Heunburški, da je oboje gospa Elizabeta Heunburška zastavila deželnemu namestniku na Koroškem Konradu Aufensteinskemu, od ktere ga ju je l. 1331. Friderik Saneški za 250 mark rešil. Ravno ta Friderik Saneški je bil potem l. 1341. od cesarja Ludovika IV. z privoljenjem in priporočenjem vojvode Albrehta II. povzdignjen v grofovski stan z priimkom „Celjski“, ter je postal oče slavne rodovine celjskih grofov, ki so okoli 100 let slavno v Gornjem Celju gospodarili in si v tem kratkem času pridobili svetovno čast in oblast. Friderik I. je bil prvič oženjen z Ano, hčerjo saksanskega vojvode Janeza, od ktere je imel hčeri Ano in Katarino; drugič je bil oženjen z Dietmundo pl. Walsee, ki mu je porodila sina: Ulrika I. in Hermana I. Umrli je 9. avgusta l. 1359. — Ulrik I. je bil tudi dvakrat oženjen; najpred z Adelheido pl. Ottingen in potem z Adelheido Ortenburško ter je umrl l. 1368. zapustivši iz drugega zakona edinega sina Viljema, ki pa ni imel moškega zaroda. Drugi sin Herman I. si je vzel za ženo Katarino, hčer Bosniškega kralja Stefana Tvrdko-ta, ki mu je porodila dva sina Janeza in Hermana II. Janez je umrl brez otrok; Herman II.

pa je imel z svojo ženo Ano grofico Schaumburg tri sinove: Friderika II., Hermana III. in Ludovika, in tri hčeri: Elizabeto, Ano in Barbaro. Sin Ludovik je v otroških letih umrl, Herman je zapustil samo hčer, torej se je moški rod le obranil po Frideriku II., ki se je oženil z Elizabeto grofico Modruško, z katero je imel sina Ulrika II. in Friderika; slednji je vendar hitro umrl. Po smrti prve žene grofice Modruške oženi se Friderik z lepo pa ubogo grofico Veroniko Deseniško, kar sta mu oče in sestra Barbara, žena ogerskega kralja Sigmunda, tako zamerila, da sta Friderika v ječo vrgla, Veroniko pa vkončala. Cesar Sigmund je Friderika in njegovega sina Ulrika II. l. 1436. poknežil, kar je rod celjskih grofov na najvišjo stopnjo slave in oblasti povzdignolo. Friderik je 93 let star umrl l. 1454. Sin Ulrik II. vzeme za ženo Katarino, hčer srbskega vladarja Jurija Brankoviča; njeni trije otroci Herman, Jurij in Elizabeta so pa vsi pomrli še preden je bil Ulrik l. 1456. v Belemgradu umorjen. Tako je z Ulrikom II. zginol toliko slavni rod, ki si je v eni stotini let toliko premoženja, toliko slave in veljave pridobil, da mu ni v zgodovini najti enakega. Z celjsko grofijo se je po umoru Ulrikovem začel hud prepir, kajti 24 dedičev se je za njo oglasilo, med njimi sam cesar Friderik IV. Vdova Katarina je svoje svetovalce in podložnike z prisego zavezala, celjske grofije nikomu ne prepuštili, kdor ne spolni vseh Katarininih zahtev. Pa ravno jeni vojvoda Jan Vitovec se je na tihem z cesarjem pogodil ter mu Gornje Celje in grad v mestu izročil. Cesar vendar ni mogel vseh Vitovčevih zahtev spolniti, zato se Vitovec zopet proti cesarju obrne in bi ga kmalu bil v celjskem gradu vjel. S časoma se vendar Katarina in Vitovec z cesarjem Friderikom pogodita in mu izročita celjsko grofijo, ki je od potlej ostala pod avstrijskim žezlom. Gornje Celje so avstrijski vladarji deloma po oskrbnikih oskrbovali ali so ga dajali v zastavo; l. 1750. pa ga je cesarica Marija Terezija prodala grofu Antonu Gaisruku. Po njegovi smrti je bil posestnik tega grada njegov brat Janez Karol grof Gaisruk, potem pa tega sin Vincencij, ki je vse zagospodaril, tako da je na dražbi kupil grad Gornje Celje kmet Andrej Gorišek za 60 fl. ali kakor drugi pravijo za 35 fl. Leta 1795. še so ljudje v gradu prebivali in podoba iz tistega časa kaže, da je bil še precej v dobrem stanu. Novi posestnik pa ga je do cela razdril in kamenje za zidanje prodal. Da bi se vsaj razvaline tega slavnega grada ohranile, kupil jih je grof Wickenburg za 600 fl. in 10 tolarjev, na račun deželnih stanov in tako so zdaj te razvaline deželna lastnina in dežela dovoli vsako leto nekaj denarja za ohranjanje in vzdrževanje Gornjega Celja.

Smešničar 17. Zastavica: kakor Turk Bolgare. me na kole vesijo; Da se ne genem, me prek života vežejo: Z mečem mi zakrivljenim mojo glavo sekajo; Osrčje mi izrežejo; Me v vedrih